

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే ఉత్తరకాండే

॥ చతుఃసప్తతితమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ చతుఃసప్తతితమః సర్గః ॥

నారదేన శ్రీరామం ప్రతి తపస్విनః శూద్రస్యాధర్మాచరణమేవ
విప్రబాలకమరణే కారణమితి కథనం

తథా తు కరుణం తస్య ద్విజస్య పరిదేవనం |

శుశ్రావ రాఘవః సర్వం దుఃఖశోకసమన్వితం || 7.74.1 ||

స దుఃఖేన చ సంతప్తో మంత్రిణస్తానుపాహ్వయత్ |

వసిష్ఠం వామదేవం చ భ్రాతృంశ్చ సహ నైగమాన్ || 7.74.2 ||

తతో ద్విజా వసిష్ఠేన సార్థమష్టా ప్రవేశితాః |

రాజానం దేవసంకాశం వర్ధస్వేతి తతోఽబ్రువన్ || 7.74.3 ||

మార్కండేయోఽథ మౌద్గల్యో వామదేవశ్చ కాశ్యపః |

కాత్యాయనోఽథ జాబాలిర్గౌతమో నారదస్తథా || 7.74.4 ||

ఏతే ద్విజర్షభాః సర్వే ఆసనేషూపవేశితాః |

మహర్షీన్ సమనుప్రాప్తానభివాద్య కృతాంజలిః || 7.74.5 ||

మంత్రిణో నైగమాశ్చైవ యథార్థమనుకూలతః |

తేషాం సముపవిష్టానాం సర్వేషాం దీప్తతేజసాం || 7.74.6 ||

రాఘవః సర్వమాచష్టే ద్విజోఽయముపరోధతే |

తస్య తద్ వచనం శ్రుత్వా రాజ్ఞో దీనస్య నారదః || 7.74.7 ||

ప్రత్యువాచ శుభం వాక్యమృషీణాం సన్నిధౌ స్వయం ।
శృణు రాజన్ యథాకాలే ప్రాప్తో బాలస్య సంక్షయః ॥ 7.74.8 ॥

శ్రుత్వా కర్తవ్యతాం రాజన్ కురుష్వ రఘునందన ।
పురా కృతయుగే రాజన్ బ్రాహ్మణా వై తపస్వినః ॥ 7.74.9 ॥

అబ్రాహ్మణస్తదా రాజన్ న తపస్వీ కథంచన ।
తస్మిన్ యుగే ప్రజ్వలితే బ్రహ్మభూతే త్వనావృతే ॥ 7.74.10 ॥

అమృత్యవస్తదా సర్వే జజ్ఞిరే దీర్ఘదర్శినః ।
తతస్త్రేతాయుగం నామ మానవానాం వపుష్మతాం ॥ 7.74.11 ॥

క్షత్రియా యత్ర జాయంతే పూర్వేణ తపసాన్వితాః ।
వీర్వేణ తపసా చైవ తేఽధికాః పూర్వజన్మని ॥ 7.74.12 ॥

మానవా యే మహాత్మానస్తత్ర త్రేతాయుగే యుగే ।
బ్రహ్మ క్షత్రం చ తత్ సర్వం యత్ పూర్వమవరం చ యత్ ॥ 7.74.13 ॥

యుగయోరుభయోరాసీత్ సమవీర్యసమన్వితం ।
అపశ్యంతస్తు తే సర్వే విశేషమధికం తతః ॥ 7.74.14 ॥

స్థాపనం చక్రిరే తత్ర చాతుర్వర్ణ్యస్య సమ్మతం ।
తస్మిన్ యుగే ప్రజ్వలితే ధర్మభూతే హ్యనావృతే ॥ 7.74.15 ॥

అధర్మః పాదమేకం తు పాతయత్ పృథివీతలే ।
అధర్మేణ హి సంయుక్తస్తేజో మందం భవిష్యతి ॥ 7.74.16 ॥

ఆమిషం యచ్ఛ పూర్వేషాం రాజసం చ మలం భృశం ।
అన్యతం నామ తద్ భూతం పాదేన పృథివీతలే ॥ 7.74.17 ॥

అన్యతం పాతయిత్వా తు పాదమేకమధర్మతః ।
తతః ప్రాదుష్కృతం పూర్వమాయుషః పరినిష్ఠితం ॥ 7.74.18 ॥

పాతితే త్వన్మతే తస్మిన్నధర్మేణ మహీతలే |
శుభాన్యేవాచరన్ లోకః సత్యధర్మపరాయణః || 7.74.19 ||

త్రేతాయుగే చ వర్తంతే బ్రాహ్మణాః క్షత్రియాశ్చ యే |
తపోఽతప్యంత తే సర్వే శుశ్రూషామపరే జనాః || 7.74.20 ||

స్వధర్మః పరమస్తేషాం వైశ్యశూద్రం తదాగమత్ |
పూజాం చ సర్వవర్ణానాం శూద్రాశ్చక్రుర్విశేషతః || 7.74.21 ||

ఏతస్మిన్నంతరే తేషామధర్మే చాన్యతే చ హ |
తతః పూర్వే పునర్వాసమగమన్పుపసత్తమ || 7.74.22 ||

తతః పాదమధర్మస్య ద్వితీయమవతారయత్ |
తతో ద్వాపరసంఖ్యా సా యుగస్య సమజాయత || 7.74.23 ||

తస్మిన్ ద్వాపరసంఖ్యే తు వర్తమానే యుగక్షయే |
అధర్మశ్చాన్యతం చైవ వవృధే పురుషర్షభ || 7.74.24 ||

అస్మిన్ ద్వాపరసంఖ్యానే తపో వైశ్యాన్ సమావిశత్ |
త్రిభ్యో యుగేభ్యస్త్రీన్ వర్ణాన్ క్రమాద్ వై తప ఆవిశత్ || 7.74.25 ||

త్రిభ్యో యుగేభ్యస్త్రీన్ వర్ణాన్ ధర్మశ్చ పరినిష్ఠితః |
న శూద్రో లభతే ధర్మం యుగతస్తు నర్షభ || 7.74.26 ||

హీనవర్ణో నృపశ్రేష్ఠ తప్యతే సుమహత్తపః |
భవిష్యచ్ఛూద్రయోన్యాం హి తపశ్చర్యా కలౌ యుగే || 7.74.27 ||

అధర్మః పరమో రాజన్ ద్వాపరే శూద్రజన్మనః |
స వై విషయపర్యంతే తవ రాజన్ మహాతపాః || 7.74.28 ||

అద్య తప్యతి దుర్బుద్ధిస్తేన బాలవధో హ్యయం |
యో హ్యధర్మమకార్యం వా విషయే పార్థివస్య తు || 7.74.29 ||

కరోతి చాశ్రీమూలం తత్పురే వా దుర్మతిర్నరః |
క్షిప్తం చ నరకం యాతి స చ రాజా న సంశయః || 7.74.30 ||

అధీతస్య చ తప్తస్య కర్మణః సుకృతస్య చ |
షష్ఠం భజతి భాగం తు ప్రజా ధర్మేణ పాలయన్ || 7.74.31 ||

షడ్భాగస్య చ భోక్తాసౌ రక్షతే న ప్రజాః కథం |
స త్వం పురుషశార్దూల మార్గస్య విషయం స్వకం || 7.74.32 ||

దుష్కృతం యత్ర పశ్యేథాస్తత్ర యత్నం సమాచర |
ఏవం చేద్ ధర్మవృద్ధిశ్చ నృణాం చాయుర్వివర్ధనం |
భవిష్యతి నరశ్రేష్ఠ బాలస్యాస్య చ జీవితం || 7.74.33 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
ఉత్తరకాండే చతుఃసప్తతితమః సర్గః ||